

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конт. почт. шаян. 504-060.
143-322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед-полуднем.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА В КРІЮ:
Місяць 5-60 зал.
Частіше 10-90 „
Варіант 20-00 „
Річно 60-00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, фран-
ції, Голландії, Бельгії 20 фр.
фр., Чехословаччині 30 ч. к.
— в усіх інших краях по
7-50 зал.

Телеф. Редакції: 223-01.
Друкарні: 223-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Листопад --- місяць українських інвалідів!

Перший Листопад!
Радісний день, що засвідчив неміручість великого Українського Народу! Свято, котре само собою каже пригадувати над тим, що нам дав пам'ятний ЛИСТОПАД 1918 РОКУ, що могом здобути Нація, а що втратила.
Не сміємо при цій нагоді забути тих втрат, що їх для Нації понесли наші борці, не сміємо забути тих, що для найвищого добра Нації терплять те нині і терптимуть ціле життя.
НЕ СМІЄМО ЗАБУТИ НАШИХ ІНВАЛІДІВ!
За всяку ціну мусимо втишити терпіння бідних та ран українських інвалідів. Дві тисячі інвалідів лишила нам війна з 1918—1920 рр. і видала їх в опіку Українського Т-ва Допомоги Інвалідам у Львові. На їхнє дуже скромне забезпечення, опротезування та лікування треба понад 100.000 золотих річно.

Таку суму складає українське громадянство де-тепер кожного майже року.
Пригадуємо наші потреби і цього річного листопада та віримо, що
НЕ ЗАБУДЕТЕ ПРО УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ.
ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ!
В тому місяці жертвуйте всі на допомогу Інвалідам!
Вступайте в члени Українського Товариства Допомоги Інвалідам!
Дохід з листопадових свят жертвуйте на Інвалідів!
Нехай надія на вас не заведе очікувань Інвалідів!
Українське Товариство Допомоги Інвалідам. — Львів, Потоцького 48.

На Лемківщині не може існувати читальня „Просвіти“?

В селі Межиброді коло самого Сянока виставили селяни читальню „Просвіти“, яка дуже добре розвивалась. Це не подобалося сянківським москвофілам і вони так довго ходили до цього села та підбурювали своїх прихильників з чит. Кочовського, аж вони напали вночі в зимі 1936 на хату селянина, в якого прихитувався чит. „Просвіти“ і побили тяжко його разом з дружиною. Після того поліція зробила донос до сянківського староства і воно покарало ще інваліда, бо в стрісі хати наїшла поліція. Зате винювачів нападу поліція не викри-ла. Після цього воевідство розв'язало читальню „Просвіти“ в Межиброді, а міністерство внутрішніх справ рішенням з дня 17. вересня ц. р. затвердило цю постанову. В мотивах свого рішення міністерство внутрішніх справ подало,

що: 1) до читальні приходила шкільна молодь і 2) що читальню опанували особи, які виклику-вали фермент між мешканцями Межиброду, що мають різні політичні і національні переконання. Тому кількома наворотами дійшло до бійки між населенням і до нападу на спокійних громадян. У таких умовах дальше існування читальні загрожувало безпеці, спокою і публічному ладові.
Ось так москвофіли осягнули свою ціль і нині в Межиброді читальня Качковського не має вже конкурента. Читальню „Просвіти“ стрі-нула там така сама доля, як багато інших чи-тальень „Просвіти“ на Лемківщині: їх позаміка-ла влада, бо вони негідні для „регіональної поліції“ на Лемківщині.

Нові члени уряду УССР.

(ВУ) На основі постанови про утворення нових нар. комісаріатів при уряді УССР. до нього увійшли Микита Алексєєв (як нар. комісар лег-кого промислу), Лев Николаєвський (харчевий промисл), Василь Кузьменко (лісовий промисл) і В. Крих (совхоз).

РОЗДАЮТЬ ХРИЗАНТЕМИ...

(ВУ) При металургічному заводі Ім. К. рова у м. Сталіні повстала одна з найбільших українських оранжерій; як повідомляють „Ві-сти“ з 16. ц. м., в день революції роздасть вона родинам робітників 5.000 хризантем.

Бій у Гібральтарському проливі?

ТАНЖЕР, 29. 10. ПАТ. Вчора від год. 10. до 20. чути було сильну канонаду зі Севти або Аль-жесірасу.

СТЯГАЮТЬ РЕШТКИ СИЛ.

КОРДОВА, 29. 10. ПАТ. Як повідомляє ту-тинське радіо, през. Азая підписав декрет, яким стягує новий військовий контингент.

КОМУНІКАТИ НАЦІОНАЛЬНОГО КОМАНДУВАННЯ.

ТЕНЕРІФА, 29. 10. ПАТ. Як повідомляє ра-діо, ген. Франко зажадав ультимативно, щоб Мадрид піддався.

ТЕНЕРІФА, 29. 10. ПАТ. Радіокомунікат по-казує з год. 23.30, що ген. Вареля проголо-шує відозву до населення Мадриду, обіцяючи дарувати життя усім, що покажуть червоні вій-ська і перейдуть до національних.

САДЯМАНКА, 29. 10. ПАТ. На північному фронті, на відтинку Алікаб'єре, нац. війська від-били ворожий наступ, на відтинку 7. дивізії даль-ше напружують на Ескуріаль, займаючи дуже важку стратегічну позицію; на південному від-тинку змінили села Батрес і Ель Алімо; на фронті в Гадальхарах розбили ворожі сили, що там напружувалися; 100 червоних полегло чи-

мало воєнних матеріалів попало в руки нац. військ. Нац. летуни збомбардували летунський майдан у Льос Альказарес (пров. Картагена), викликаючи великі пожежі.

ЛЯ КОРУНІА, 29. 10. ПАТ. Радіо подає, що ген. Вареля заняв село Торрехон де ля Каваль-да. Нац. летуни бомбардували шляхи Валенсія — Мадрид і Таранкон — Окана, як і бічні доро-ги, щоб перервати довіз харчів до Мадриду та касарні у столиці.

На основі розпорядку губернатора Валенсії розстрілюватимуть усіх зловлених на грабжі; цим способом сподіються покінчити з анархією в місті.

ЛЯ КОРУНІА, 29. 10. ПАТ. Радіо повідомляє: Ескадри нац. трьохмоторних літаків кружляли вчора над Мадридом і наробили чимало шко-ди, бомбардуючи відтинки Монторо на півден-ному фронті. Один з вождів оборони Мадриду, полк. Льопез, загинув.

БОМБАРДУЮТЬ.

МАДРИД, 29. 10. ПАТ. Ескадра червоних літаків бомбардувала м. Касерес, де знищено 5 великих 3-моторних бомбових літаків та на гангари в Тибліда, де нац. війська монтували свої літаки.

Вже появилася і. том повісті
ОЛЬГИ КОВИЛЯНСЬКОЇ

АПОСТОЛ ЧЕРНІ

Сторінок 199, ф. 81.

Ціна 2.50 зол., з перетилкою 3 зол.

Замовляти в Адміністрації „Діла“: Львів, Ринок 10.

Представники „сполеченьства руснего“.

Львів, 29. жовтня 1936.

Перед нами летючка: 8 сторінок формату книжкової вісімки, на наголовній сторінці бук-вально такий напис: „На правах рукопису. До сполеченьства польського. Ліст отвари в справе „Дому Народного“ в Львові. Накладом Рускей Селянськей Організації в Львові“. Сам текст — це протестаційна відозва проти введення україн-ців до тимчасової управи Народного Дому, з жалю і претенсіями, що „русинам“ сталася кривда. Спосіб писання наших москвофілів, зо-крема спосіб, в який вони представляють історію „Народного Дому“ у Львові та своє „виключне право“ до тієї установи (читай: до дикої експло-атації маєтку „Народного Дому“ на цілі, які з народною культурою та з культурою взагалі, не мають нічого спільного) — нам давно відомий: відоме крутіство, жонглерство термінами на-ціональної номенклатури та подикуганна сподука невідомих чорносотенних „наукових“ теорій Фльорінського й Погодіна з польським ультра-ляльозмом і теоріями племінного регіоналізму, як засобом польської національної політики. І крім усе це червоною ниткою завжди вється ди-ка, необуздана ненависть супроти всього укра-їнського. Все те вірно збережене й у летючці, про яку тепер мова. Колиж взагалі про неї згадуємо, то на те, щоб вписати ще одну позицію до довго-го реєстру подвигів галицького москвофілства, як документ, що може колись поцікавити буду-чого історика дивоглядів життя нашої бідної країни у першій половині ХХ-го століття.

У вступі летючка пояснює свою появу: „ро-зуміле порушення“, що його викликало рішення влади ввести до нової управи Нар. Дому у Львові українців. Авторі бідкають, що без позитивного наслідку осталась „низка протестів і меморіалів“, які „визисювали та мотивували правдо-історични-ми даними виключне право русинів до тієї русь-кої станиці“. Тому підписані руські товариства й організації, „як представники руського громадя-нства“, звертаються отим отвертим листом до польського громадянства за підтримкою їхніх „слухних претенсій“. Після того йде згадка про початки Народного Дому, про його здвигнення наслідком „великої жертвенности руського гро-мадянства“ і про те, як то Народний Дім „рози-нув широку наукову освітню і суспільну діяль-ність, стаючи осередком руського національного життя“. Ось тут уперше наш читач, що орієнту-ється у справі трохи краще від адресатів моск-вофілської летючки, напевне захоче: Яка це була „наукова, освітня й суспільна“ діяльність, який це був „осередок“ та якого і чийого „наці-онального“ життя? Чи тою діяльністю був су-хітничий „Вестник Народного Дома“, чи втриму-вання бурси і видача стипендій з метою вихову-вати людей, відірваних від життя, народу і на-уки, — при чому, життя показалося і тут сильніше від анахроністів і тільки дрібну частин-ку вихованків залишило (і залишає) під впливом вихованців?!

Далі читаємо в тому отвертому листі бук-вально таке: „Задрим оком на розвиток Тowa-риства та зокрема на його маєток глядімо зро-дження в останніх десятиліттях минулого столі-ття українська партія. Щоби приласнити собі ма-єток Товариства, вона почала робити заходи що-до віддані їй в посідання маєтку Народного

Дому"... Але — читаємо там далі — навіть австрійські влади, хоч дбайливо підтримували українську партію" (автор летючки мав мабуть на увазі угоду Анджея Потоцького з москвофілами та всю ноторію московіфільську політику справжніх правителів у Галичині — польських ендеків), не хотіли допускати такої яскравої несправедливості супроти русинів і тільки воєнний хаос допоміг українцям загартувати „Народний Дім“. Потім є мова про відомий рекурс „Общества Институт Народной Дом" і про стан комісарієтної провізії за польських часів. Тут летючка признає, що „державними комісарями алада йменува-ла русинів", але — забуваючи про те — трохи далі стверджує, що „провізорія коштувала Народний Дім сотні соток тисяч золотих довгів". Характеристичною для „джентельменства" авторів тієї летючки подорожкою є покликування себе на авторитет... пок. мін. Б. Перашко: автори летючки знаменито здають собі справу, що тут ніяка полеміка від українців їм не грозить, бо ноторію є надзвичайна вразливість пресою цензури, щоб ми ні словом не згадували про те, звідки взялися у покійного міністра першісі симпатії для галицького москвофіліства. Підкреслюємо слово „першісі" тому, бо при кінці свого життя пок. мін. Перашко теж почав переходити еволюцію своїх поглядів на вагу української проблеми та польську національну політику: коли він відвідав Митрополита Шептицького та казав про konieczність відпужити атмосферу польсько-українських відносин, то безумовно був би дійшов до того льогічного висновку, що порозуміватись з українцями та підтримувати москвофілів — річ абсолютно неможлива.

З кінцевої частини летючки беремо такі аргументаційні квітки: „...До тимчасової управи введено українців, які у фундаменті мастку Товариства участі не брали, ніколи його членами не були і згідно з буквою та духом статуту бути ними не могли... Український табір у своїй національній абстракції зайшов так далеко, що вирішив навіть свого національного імені, яке признав образом. Це його річ, але нашою річю є спитати, чи не образую національним почуванням того табору висувати претензії до майна „Народного Дому", коли ідея, яка присвчувала фундаторам та основникам того Товариства, українцям чужа, а сам приметник „руські", що його має у своїй назві „Народний Дім", образую їх національні почування..."

Скільки дурниць і нісенітниць! „Українці не були фундаторами Народного Дому, тільки русини". — чи може краще було б сформулювати цю справу трошки інакше: фундатором „Народного Дому" був той сам нарід, який жив у Галичині і досі живе, який був і є, та який в розумінні своєї національної особистості пішов вперед — позаду залишивши лише гурток претендентів до майна „Народного Дому". Який абсурд казати, що українці вважають термін „руський" образом для себе: народу українського його колишня історична назва не може образувати (чи французів образую назва „франків", німців назви рйкних

германських племен, або поляків термін „лехи"?), — образую його тільки зловживання тією історичною, ажизнано давніше назвою для актуальних політичних цілей та надавання тій назві зовсім фальшивого змісту. Яке жалке відношення робить з себе невеличка група, яка відстала у процесі національного освідомлення чи явно перейшла до чужого — російського національного табору, коли вона стає на котурни та всієї української нації закидує „національну абстракцію", заперечуючи взагалі існування української нації! Як можна поважно трактувати людей, які сьогодні, у 30-их рр. XX-го століття, повторюють за старорежимними російськими реакціонерами чи нечисленними польськими ендеками (бо більшість польських націоналістів теж цих дурниць уже не повторює), що існують тільки „українська партія", як „тір останніх десятиліть минулого століття"! Чи можна більш дискредитувати себе, як претендента взагалі до якоїсьбудь культурної станції, коли виступається на прилюдному форумі з такими національно-політичними „науковими" теоріями?!

І хто саме виступає з ними? Маємо під летючкою шість підписів: 1) „Руска Селянська Організація", 2) Становий Інститут, 3) Галицько-Руска Матиця, 4) Т-во ім. Качковського, 5) Ревізійний Союз Руских Кооперативів (6) „Руский Рольничий Союз". Із тих 6-ти установ та організацій — РСО є політичним зборищем галицьких москвофілів, що признають офіційно платформу „єднано рускаво народа", значить, створюють фікцію російського автохтонного населення в Галичині; виступають під трьохколірним російським стягом, улазжують „Дні Русской Культури", газорифкують усе, що московське та — мимоходом кажучи — славасть реформи Сталіна, як пробудника нової національної Росії. Становий Інститут та о-во ім. Качковського левіи кланують, — зокрема про стан о-ва ім. Качковського бута у нас недавно стаття, оперта на дані самих москвофілів. Шумно зване „науково-літературне" товариство „Галицько-Руска Матиця" — це взагалі фікція; нічого не робить, ніякої ані літературної ані наукової діяльності не веде, ніякого впливу на літературно-наукове життя краю (знову не сваримося за назву!) не має. Стан „Ревізійного Союзу Руских Кооперативів" загально відомий і мабуть єдиною дошкою рятунку частини його кооперативних клітин — мерщій приступити до РСЮК. А т. зв. „Рольничий Союз" — находиться у стані зівіданій і його домілка стоїть замкнена на колодку. Але найважливіше те, що з підписаних 6-ти „фірм" — три мають свої домілки у Народному Домі і залягають від непамятних часів з комірним: справа власності Народного Дому — це просто справа їхнього даху над головою! Остання квіточка між підписаними є організація, якої годую є один із трьох членів теперішньої тимчасової управи Народного Дому: це чудовий приклад лояльності, з якою та людина рішилась піти до спільної управи для ратування решток майна, розтраченого досі „русинами"...

у нас — такого ідеального стану, щоб було доволі канцелярських сил, які протоколювали б при розправах та показували канцелярські справи. Крім того кожний суддя волить мати протоколюючого юриста, ніж канцеляриста-службовця. Відомо теж, що при механічній протоколюванні не можна багато навчитися. При такій механічній 8—10 годинній праці дивно адвокатський протоколюєнт не зможе звернути уваги на якунебудь цікавішу юридичну проблему, та вирішити підчас розправи. По розправі мусить „викінчити" протоколи, а це янвою наслідок механічної праці. До того вгона і годів (вотріріжна практика буде безплатна) ніхто не захочить такого молодого правника, щоб ввечері по праці передумав основні дні проблеми. Колиж такий пристикант не буде працювати, лише показувати пошту, себто буде контролювати чи позив вийшли до компетенції го суду, чи всі судові оплати додержані та би визначувати речинні нові розправи (т. з. не певно багато не скористає з суду). Прала, і справи адвокат теж повинні знати, але вони є маленькою частинкою його практики. До того на їх виччення вистає адвокатському звичайно зовсім добре 6 місяців, а вже найменше 1 рік. І тому австрійський закон про адвокатуру янвіє лише один рік обов'язкової практики з суду.

Зате потрібне знання придбає адвокат тільки в адвокатській канцелярії і це знання треба аніпнати довгий час. За два роки, як цього не проект новелі, рішуче не можна ознайомити з таким знанням. Невже автори проекту новелі хочуть, щоб до адвокатури приходили не дуже вартісні едепти, але полатайки, які будуть шпівати „шімлами" і складнішим спрам не шпять? Якщо в суді можна було би придбати основне знання для адвоката, тоді найліпше судді, які переходять до адвокатури повинні бути співочими між адвокатами. А тепер життя практика виказує зовсім щось протилежного і такі судді є ладні пересіжати адвокатами.

Коли взяти ще під увагу, що високі судові оплати „ложения по мукам" до комерції при стиганні належностей австрійським громадянам від доходування новітньої найслушнішої дрібних справ у суді, новела буде новим ударом до адвокатів. Буде ударом тому, що громадяни йдуть до адвоката за порадом лише з великою і складними справами. Добре як такий клієнт знайде адвоката з великим життєвим досвідом, але що буде як натрапить на молодого адвоката, який не мав змоги довгою практикою в адвокатській канцелярії придбати собі вітального знання? А далі: адвокат не залучив до довгих справ. Ні! Правні поради в адміністраційних та скарбово-податкових справах при вишній етатизації господарського життя є дуже важною ділянкою праці в адвоката. Як жаль з ними адвокатський апікант неспроможний в суді лише вранді-годи Чи не краще було би так трирічну практику поділити, щоб адвокатський апікант відбував по році свою практику в суді, скарбовій палаті та адміністраційних урядках? Користь з такої практики була би велика, як би такий адвокатський апікант залучував у суді, у скарбовій палаті чи в адміністраційних урядках склади справи і собі йти в заставляти взагалі до механічної праці.

Вкінці найважливіша справа. Тре роки безплатної праці на не лише, щоб у перспективі отримати голодовий виробіток, збільшити не лише свою безробітності інтелігенції, але що бачити розпаду тисячі білих працівників. Так, що не леми не візьмо легковажити, якщо не хотімо молодих, а синів нашої долі довести до розпуки. На безплатну трирічну практику не жаль дозволити собі лише сини білих і

Замкнули українцям доступ до адвокатури.

Трирічна судова практика для адвокатських апікантів — новим ударом для нашої молоді.

Хоч ради поодиноких адвокатських палат і організацій адвокатських апікантів згодосили засадничі поправки до пропонованої зміни закону про устрій адвокатури, спеціальна комісія Начальної Ради Адвокатів у Варшаві відкинула всі поправки і прийняла первісний текст проекту новелі. Отже згідно з текстом проекту новелі адвокатські апіканти, які є записані на листу адвокатів по 1. липні 1936 р. муситимуть відбутися трирічну практику в суді. По оголошенні зноведованого закону про устрій адвокатів випресити адвокатських апікантів, записаних по 1. липні ц. р., по трьох місяцях від дати, від якої обов'язуватиме новий закон. Практику від 1. липня ц. р. зачислять адвокатському апікантові по закінченні судової практики.

Насувається немовіть питання, як англадати-ме адвокатура, коли молоді едепти адвокатури примушені будуть аж 3 роки практикувати в суді? Щоб на це питання відповісти „смі іра", слід пам'ятати ось що: Знання адвоката дуже тяжке і відносно вільне. Вимагає від нього дійсно воєнського знання і то не лише теоретичного знання законів, але ще більше, як практично прикласти їх постанови до щоденних запутаних випадків з життя. Адвокат мусить теж добре знати інші ділянки людського знання. Адвокат перший підготував справу і що-яко описав остійнений ним фактичний стан є

основною судового процесу. Отже праця адвоката є тією основою, на якій спирається дальший хід справи в суді або якогонебудь іншого референта у скарбовому чи адміністраційному уряді. Коли адвокат добре збере інформації і дасть сильну основу, висвід справи буде корисний; коли ні — програва висить мов меч Дамокла. Поладнання цих перших початкових, але зте основних чинностей справи, зложення їх в одну льогічну цілість, це окреме мистецтво фаху, якого роками слід учитися практично. Стрічаються постійно з'являючись, адвокат пізнає його психіку, приволюючи його не раз і не два, але сотні разів на свідомій або несвідомій неправді. З прихвираного — з тяжким трудом — фактичного матеріалу адвокат мусить вибрати правдивий стан як зерно з половин. Цього практичного знання не придбає собі доволі адвокатський апікант підчас своєї трирічної практики в суді. Чому? Бо діяльність адвокатського апіканта в суді зводиться здебільша до механічного протоколювання. Він не веде самостійно розправ, не надіє присудів і до того від такого адвокатського апіканта вимагають зовсім іншого підходу до всіх засадничих справ. Словом наставлення і праця судді та праця адвоката — це два окремі світи. Отже праця адвокатського апіканта в суді є механічна. В суді-нишні не було і мабуть зовсім не буде — боля

ків. Біллішні правники, які і так підчас своїх університетських студій постійним недоїданням виснажили свій організм, не зможуть ще три роки жити, щоб не заломитися і не енергійно і подумати тільки, ці молоді люди і вжитися в сім'ю, мають по скінченні своїх до того в сім'ю біллішні невільникам три роки. Невже духовна депресія та виснаження організму заховають молодих adeptів адвокатури основно попрацювати над собою? Напевно ні!

Ця новела вдарить найбільш по правниках українців, які рішуче не зможуть прожити три роки безплатно в місті. Хоч які погані відносини в адвокатурі і треба теж було нашим адвокатам працювати безплатно, але такий адвокат-українець дістав харч і помешкання в адвоката. Тепер ця сума дійсності буде ще

прикрішою, бо новела фактично замикає доступ до адвокатури безробітним українським правникам. Абстрагуючи від того, що годі буде прожити такому бідолаші українцеві три роки на безплатній праці, ще важче взагалі буде дістатися до суду при нинішній політиці в судівництві супроти українців.

Відштовхуючи ось так сотні молодих правників від адвокатури, себто від самостійних — у майбутньому — варстатів праці, приїде до дальшого загострення міжнародних відносин на українських землях у Польщі. Але проект не став ще законом і тому міродатні чинники повинні його відкинути, бо він не вплине на покращання відносин в адвокатурі та загострить і так загострані вже до краю національні відносини на українських землях. М-р Ф. Д.

ЗА ЗЕМЛЮ БАТЬКІВЩИНИ.

Реферат, виголошений на протестаційних зборах українського Львова дня 15. ц. м.

Система господарювання польської шляхти довела до закріпощення українських в добі князів свободних селян і перемінила їх на панщинних рабів, які впродовж двадцяти поколінь збогачували земельних власників даремною працею на розлогіх ланах дворів.

Коли на заході Європи феодалні відносини в царині землеволодіння довели до витворення хлібороб-комерсанта, обов'язаного платити данину в користь земельного пана, в Польщі з огляду на характер господарки земельних власників — господарки фільварочної, довели вони до витворення хлібороб-панщинника, обов'язаного до примусових робіт на панській землі.

Коли земельний пан, дбаючи про ренту піклувався розвитком селянського чиншового господарства, то фільварочний пан заінтересований був, ведучи власне господарство, в якнайбільшій експлуатації робочих сил села. Село попало в панську неволю, кріпацтво і примусові роботи.

Однак селян закріпощено в Польщі силою факту. Небажком найшло воно правне обгрунтування в конституціях шляхотського союму. Заборону свободного переселення селян з місця на місце усякціювали конституції з 1496, 1504, 1514, р. Конституціями з років 1520—1530 наложено на селянство обов'язок примусових робіт-панщини — на річ фільваркових панів. Вкінці в році 1543. позбавлено селян усіх прав вільної людини. Селянство стало робочим інвентарем, додатком до фільварочної господарки.

Малою даремну робочу силу, земельні власники розвинули широку продукцію сільсько-господарських плодів, які сплавлювали Вислою до Гданська, йшли у світ, збогачуючи фільварочних панів. Ріс добробут польської великовласницької верстви, скріплювалася культура, якої посередніми меценатами були панщинні раби, на наших землях українські селяни.

Як виглядало виконання прав земельних панів у добі кріпацтва і панщини знаємо з історії. Жахливі картини неволі описували чужі подорожники як Пачінелі і Боляни. Осудив польських фільварочних панів польський проповідник Петро Скарга.

Кривавий піт виснажливого труду всяк у землі великої власності, піт селянства в тім на нашій Батьківщині українського селянства. Чи ж і піт цей нічого не говорить і до нічого не зобов'язує?

Після втрати державності Польщі не перервалися дальші затії земельних власників супроти селян.

Гуманні реформи Марії Тереси (1775) і широко закріплене законодавство Йосифа II., що мали на меті злігднити долю закріпощеного панщинного селянства, стрінулися з відпором польських земельних власників на нашій Батьківщині. Панщина не тільки не зменшувалася, але зростала.

Колиж надвірним декретом з 2. квітня 1787. р. створили т. зв. рустикальний земельний фонд, як неперемінну основу селянського стану поселення з дня 1. XI. 1786. р., нашілися у земельних панів достаточні засоби, щоб позбавитись українських селян з селянської землі, яку прилучували всупереч забороні до домінального земельного фонду, себто до двірських маєтків.

Між тими засобами владені є мандаторські методи витворювання по селах буком т. зв. пустої, себто господарств покинутих селянами, які перед знущаннями втікали у світ за очі. У праці д-ра Т. Войнаровського внясно нам справу, як проганяли селян із дворів. В роках 1787—1834. займали двори в рустикального фонду Східної Галичини майже 800.000 катастральних моргів землі. Селянські займанщини для дворів не спи-

няються з роком 1834, йдуть вони аж до увласнення селян до 1848. року.

Усування селян з землі не йшло легко! По селах йдуть бунти! Іх стараються двори представити як „опришництво“—бандитизм, хоч підложка цих бунтів нічого спільного з бандитизмом не мало. Був це відрух розпуки проти безправства, відрух хоч неважкий, та проте вічно живий безсмертний в людських оповіданнях-легендах. Навіть польські дослідники розвитку аграрних відносин на Сході не заперечують, що т. зв. опришництво зродилося із змагань оборони прав селянства, зокрема його прав на землю. (Проф. д-р О. Бузек).

Йдучи за дальшим етапом розвитку аграрних відносин на нашій Батьківщині слід пригадати, що увласнення селян у Галичині 1848. року не прийшло даремно. Індemnізацію заплатив край селянським грошем. Увласнення селян на інших українських землях, які тепер наводяться в межах Польщі в 1861. принесло теж відшкодування великої земельної власності.

Крім цього — коли йде про Галичину — зміла велика земельна власність і сама себе відшкодувати і то в спосіб далеко корисніший, як сама індemnізація за знесення панщини.

Маю тут на думці своєрідне переведення патенту з 5. VII. 1853. про викуп чи пак управління сервітутів.

Справа ця докладно висвітлена. Селяни втратили не тільки право ужиткування лісів і пасовищ та інші управління, які були природним доповненням недостаточних селянських земельних наділів, але в додатку коли йде про дерево, залежні були від монополії лісних господарств, скупчених у руках великої власності, яка за цей необхідний для сільського господарства сировиць правила монополійні ціни. Надвишка ренти лісової господарки у Східній Галичині в порівнянні до року 1845. зросла аж в році 1870, коли ще акція „управління“ сервітутів далеко не була докінчена (тривала вона до 1895. року!) зросла майже втричі!

Проф. Гломбінський стверджує, що акція ліквідування і управління сервітутів „вплинула дуже некорисно на господарське і суспільне положення громад, які не мали власних лісів і пасовищ“. Еквіваленти сервітутів виділювані ве-

✠

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
в перші роковини смерті б. п.

Дир. МИКОЛИ МОРОЗА

відбудеться в св. Успенській церкві (Володимирській) дня 31. X. 1936 в год. 9-й рано на яке запрошують родичів, приятелів, знайомих, товаришів праці, учеників і учениць.

ДРУЖИНА І ДОНЬКИ.

ликою власністю в користь селянських господарств майже в цілості були глузом над рівновартістю сервітутів управлень.

Чи ж потребуємо пригадувати собі, що велика земельна власність за викупу домінального права пропінатії дістала відшкодування, якого остання рата платна була ще в часі великої війни 1915? А право пропінатії і коршми на селі та її деморалізуючий вплив на село, чи ж не були засобами руйнування селянських господарств?

Але годі!

Стверджуємо лишень, що землі польської великої власності на нашій Батьківщині це колишні землі українських бояр та українських селян, які в добі феодалній впродовж поколінь як панщинні раби їх управляли, а за своє увласнення в половині XIX. століття дорого платили!

Чи ж не вони — ті селяни — є природними дітьми цієї землі, коли вона має бути здемократизована?

Б. АГРАРНА СПРАВА УКРАЇНСЬКОГО СЕЛА У СУЧАСНІМ.

Зясуємо собі на основі офіційних даних перепису різнородних господарств з року 1921. положення українського села під оглядом господарським і соціальним. Перепис цей є вже перестарілий. За 15 літ аграрний устрій українського села погіршився через природний приріст сільського населення, для якого нема майже ніякого впливу, через дільбу господарств і через військову і цивільну колонізацію нашої Батьківщини.

А все ж і ці перестарілі вже офіційні дані можуть нам змалювати жахливу картину загрозливого загонення аграрної справи українського села, яка в частині могла би бути злігднена, якби великовласницька земля перейшла в руки місцевого напів пролетаризованого селянства.

Вже в році 1921. на українській національній території в Польщі, розділеній в семи воєводствах, з яких тут беремо на увагу тільки дані з Галичини (без Лемківщини) Волині і Полісся скупчувався поверх 1,250.000 господарств нижче 50 га площі. Переважну більшість селянських господарств становлять халупничі, карлуваті і малоземельні господарства. Є їх близько 1 мільон! Серед того мільона майже 60 проц. припадає на господарства нижче 2 гектарів площі, а 40 проц. на малоземельні від 2—5 гектарів. Серед загалу господарств майже 80 проц. господарств не має достаточного великого земельного варстату. Всієї землі в руках селянських є приблизно 8 мільонів гектарів.

Аналізу структури земельних наділів ведемо пізніше.

На українських землях душиться в кліщах дрібно- і малоземелля яких 5 мільонів сільського люду.

(Памі буде).

Юліян Павликовський.

Страйк позбавив праці 7.000 французьких робітників.

ПАРИЖ, 29. 10. ПАТ. Від двох тижнів фабрики північної Франції терплять на дймаючий брак вугілля. Копальні вугілля працюють зовсім нормально, шож коли робітники, які працюють при транспорті, не допускають вугілля до горговеельного обороту. На двірцях Туркуен і Рубе унерухомлено коло 20.000 тон вугілля на складах — 36.000 тон. Цей страйк спаралізував

15 великих фабрик, здебільша ткацьких, що позбавили праці коло 7.000 робітників. Торговеельна палата з Туркуен домагається, шож префект департаменту Норд дав вуглевим транспортам спеціальну охорону, бо у зв'язку зі страйком шораз то частіше трапляються інциденти.

6.000.000 доларів і 35.000 платних агітаторів на збільшевизування Злучених Держав.

НЬЮ ЙОРК, 29. 10. ПАТ. Редактор „Америки“ Орансі Тальбо обговорив на зборах католицьких жінок діяльність совітів у Злучених Державах. Він заявив м. ін., шож Москва має у Злучених Державах 35.000 платних агітаторів та зидала на пропаганду у тій державі за цей рік 6.000.000 доларів.

ЗАВОРУШЕННЯ МІЖ КАНАДІЙСЬКИМИ ФРАНЦУЗАМИ.

МОНТРЕАЛЬ, 29. 10. ПАТ. Вже вдруге цього тижня поліція розганяла французько-кана-

дійських маніфестантів, шож биля шибн у жидівських крамничих після віч, на яких вони протестували проти визиску жидівських та англійських фінансістів і промисловців. Арештовано 500 осіб. (Як відомо, канадійські французи, колишні володарі краю, становлять найбільшу після англосаксонської частини населення Канади. Дотепер виступали вони як спокійні льояльні громадяни домінії).

Ширіть наш часопис!

на рік 1937

Велика обнижка мит у Латвії.

мит. Міністер скарбу звернув увагу, що на даль-
шу знижку годі рахувати, бо тепер уряд зробив
застанне зусилля, на яке дозволяє державний
бюджет.

Трейд-юніони і лейбуристи проти неутральности до Еспанії.

кумівня, яке привернуло б легальному еспанському урядові повні торговельні права разом з правом купувати зброю.

ПІГМАЛІОН

На чім полягатиме бельгійська нейтральність?

справ. Хочемо, щоб наші зобов'язання були ясні і точні. Будемо вести бельгійську політику, рахуючись з історичними традиціями, географічним положенням та можливостями Бельгії.

Японія сплачує східно-китайську залізницю

рйлами і товарами масового ужитку (фасоль, постийнй олії, пшениця, чай, цемент, мануфактура, металеві вироби і т. п.); решту сплатить цементом, чаєм і машинами.

Присилайте передплату!

Автом по Галичині.

Адже по другім боці вже Румунія — край ан-
ноградів, помаранч, низької валюти і — хабарів.

Перед станицею К.О.П.-у стійка здержує наше авто. Ревізія документів і запит: кути та пощо. Довідуємось, що на саму границю можна тільки від однією якогось вояка. Підходить

Стаття 109 К. К.

Акт обвинувачення проти збараських адвокатів
д-ра І. Кульчицького і д-ра В. Гамала
З кінцем липня ц. р.

3 кінцем липня ц. р. арештували у Зборів двох тамошніх адвокатів і виданих українських діячів — д-ра Івана Кульчицького і д-ра Володимира Гамалія під замітом алочину з статті карного кодексу, яка звучить:

Хто булши...

Притокою до арештантського

Притокою до арештування агадних в'язнів та опісля до карно-судового слідства в'язниці, що тягнулась понад три тижні, була дозвола до українців зі Збаражчини Комітету дозвіл Українського Дому в Збаражі в 2. квітня 1936., вислана під адресою Касіяна Багача опісля поміщена ним в американсько-українському часописі „Народня Воля“ ч. 58, з 26. квітня 1936. р. під наголовком „До Шановних Родичів Збаражчини“ з проханням скласти листи викінчення будови „Українського Дому“ в Збаражі.

У Збаражі існує культурно-освітнє товариство „Український Дім“, якого головою від літ є адвокат д-р Іван Куличиський, секретарем адвокат д-р Володимир Гамаль. Тому, що в Збаражі не було відповідного будинку на приміщення численних місцевих українських установ, згадане товариство рішило приступити до будови відповідного будинку. У тій цілі вибрано окремі комітет, на чолі якого stanno д-р І. Куличиський і д-р В. Гамаль. Комітет розвів збіркову акцію у збараському повіті та в Америці між уродженцями Збаражчини. Таким робом зібрано капітал, з якого вибудовано великий поверховий будинок з обширною салею і віддано його до вжитку нашим установам.

Будинок ще не викінчений та потрібно ще більшої готівки, щоб будову довести до кінця зокрема виправити стіни й добудувати одне крило. Саме на викінчення цієї будови продовжені далі збіркову акцію і в повіті і за океаном. Комітет будови за підписами д-ра І. Кульчицького й д-ра В. Гамалія вислав відозву під адресою тих громадян в Америці, між іншими і під адресою згаданого вище п. Касіяна Багрія, що походить зі села Шили біля Збаража. Діставши збіркову відозву, п. Касіян Багрій помістив її без імені д-ра І. Кульчицького і д-ра В. Гамалія в скринтонській „Народній Волі“ при чому друкований текст відозви не у всьому відповідає первісній редакції. Відтинок друкованої відозви при слано до краю і він попав у руки польської поліції, а від неї в руки прокуратури при окружному суді в Тернополі. На приказ тернопільського про

якась більша „риба“ — старший десятник. Знову перевірка документів, знову два питання: куди та що? і заява, що тільки під рукою.

Просимо за опіку і старший десятичник годиться посвятити свою особу до тієї цнн. Складає в авто і дозволяє рушити.

Крізь цікаві, старі брами, що пам'ятають ще
Козачівку як сильну твердиню, ідемо в сторону
Збруча.

Докочуємось майже до самого берега.
Стоп! Висідати і дивитись, дивитись та роз-
питувати.

Большевицький беріг Збручу не далі як 100 ярів. Кидаю оком і бачу: на сіножатку виходять молоді люди — хлопці та дівчата і починають гра

Хлопці й дівчата в перкалевих сорочках та суконках. Приглядаюся їм крізь далековид. Все молоде — п'ять хлопців, три дівчини. Хлопці в рубашках, дівчата в перкалевих сорочках та суконках. Між хлопцями три семіти, між дівчатами одна гарна. Лиш всіх здорові, освічені, усміхнені. Грають так задовоно, що не звертають навіть уваги на нас. А згідно з усіма правилами людської психіки — повинні би Подумати тільки! В іншій державі, в якомусь країні світу гуде мотор, з авто вислідують якісь буржуа, ходять, розглядаються, щось показують, а з другої сторони ніякого зацікавлення?!

Годим оком на правду зацікавлени не тільки ми. Але коли подивитися крізь плече, то вся голова повертається на мить у нашу сторону. Тільки повертається незаметно, незачепаючи, щоб не було ніякого шуму чи не привертати уваги.

Ей! Панове більшовіки! Чи ви часом не видали таких інструкцій для своїх граничарів і х родин?! Тяжко повірити, щоб вони були такі нецікаві з власної пильності! І чи та ціла мір більшовиків не є на те, щоб показати буржуазній зосиці Європи, що в вас і народ веселий, ба малодешний?!

куратора арештували обох зазначених адвокатів, бо прокуратура доглянула в інкримінованій підо-
зні знамена злочину зі статті 109. к. к.

До карно-судового слідства притягнули були
такі і м-ра Івана Зваруна, що давніше, ще як адвокатський
засідателю у Збаражі, був якийсь час секретарем
товариства „Український Дім“ у Збаражі. Тепер
слідство проти нього застановили й акт обвину-
вачення вчинили тільки проти д-ра І. Кульчицького
й д-ра В. Гамалю, яким цей акт обвину-
вачення доручили 21. жовтня ц. р.

Оба обвинувачені адвокати заперечили у
свідомості свою вину. З причин карно-процесового
характеру не можемо подати вже сьогодні змісту
обвинувачення. Це можна буде
зробити шойно у повідомленні з устної судової

розправи, яка відбудеться перед трибуналом о.
кругового суду в Тернополі під проводом відпр.
д-ра Вендриховського вже мабуть у листопаді
ц. р. До розправи покликали багато свідків, між
іншими і збараського старосту Казимира Рінга,
відомого з його характеристики діяльності Ми-
трополита Андрея Шептицького й української
інтелігенції, про що була свого часу обширна
згадка в „Ділі“.

Оборону оба д-ра І. Кульчицького обирає д-р
Степан Баран, оборону оба д-ра В. Гамалю д-р
Дмитро Ладика, адвокати з Тернополя.

Обвинувачення за злочин зі ст. 109. к. к. є
перше у низці численних українських політичних
процесів, бо досі — оскільки відомо — нікого з
українців у Польщі не обвинувачували за злочин
з повищої статті.

Вісти з Ремієничо-Промислової Бурени у Львові.

1. Покладання нової хати. 15. листопада ц. р.
відбудеться покладання нової хати бурени
при вул. Бартошівській 3. На це свято Рада Тowa-
риства запросить членів і прихильників Рем-
іпром. Бурени окремим письмом.

2. Ювілейна книжка. З нагоди 40-літнього
існування Товариства вийде при кінці грудня
ювілейна книжка.

3. Жертвенність. На будову нової хати впли-

вають даліше жертви. М. м. кооперативна пе-
карня „Золотий Колос“ аложила 395 зол.

4. Фреквенція. В обох бурсах нашого Т-ва
(при Пасічній 2 і Бартошівській 3) міститься тепер
105 питомців. У порівнянні до числа всієї фахо-
во працюючої української молоді у Львові — це
дуже невеликий відсоток. Мусимо над цим за-
становитися.

Яр.

Народні танки на ревії української ноші.

ПЕРЕД ЦІКАВОЮ ІМПРЕЗОЮ У ЛЬВОВІ.

Найкращим виявом людської радості є без-
перечно танок. Від непамятних часів він тісно
зв'язаний з життям людини і чим глибше сягати
у минуле, тим менше у ньому культури, тим біль-
ше він безпосередній і ширший у своєму вислові.

Розвиток та організація танку, що йшли в часі
довгих століть, змінювали не тільки його підклад і
зміст залежно від народу, географічних умовин
та епохи, але й підпорядковували його форму все
новим вимогам естетики й музики.

Найбільше мінливе обличчя виказує танок
товариський і сценічний. Вірніший своїм давнім
традиціям є танок народний, головню тоді, коли
він зв'язаний із релігійним чи світським обрядом.
А проте велика конкуренція міжнародних танків
наступила його майже зовсім із міських забав
(у нас), але — що гірше: модерні танки втиска-
ються шораз то сміливіше на село і нерідко на
сільським весіллі чи вербичці музика заводить пла-
катне танго або старого фокстрота у маршовому
темні, а танцюристи більш як неприродно і кеп-
сько нагадують бездушні пари міських танцівов-
ців. Народний танок, часто із цікавими, повними

гумору приспівками, є там лиш „панам“ на по-
каз.

Та на щастя є ще денеш у нас села, головню
на Бойківщині, Лемківщині і шораз то вже менше
на Гуцульщині, де вкорінений глибоко консерва-
тизм неродо приймає, а то й борється із міськи-
ми впливами і шансує як спадкову цінність пра-
батьківські традиції, що збереглися передовсім у
народних обрядах і звичаях.

І звідтам саме, із цих далеких окраїн нашої
землі, прибудуть у перших днях грудня ц. р. до
Львова на Свято Народної Ноші, що його ула-

Припускаю — ті, що грали в відбиванку, на-
певно не голодують.

Напроти Козачівки — Ісаківці. Ізза горба
вистає декілька хат, а просто нас якийсь біль-
ший дім — ніби школа, ніби приходство. Див-
но, що майстри пропаганди і режисерії дозво-
ляють на те, щоб у таким домі були вина дош-
ками позбавлені.

На діво від села поля. Добре поорані і гарно
управлені. Шукаю за людьми — ні духа. Вихо-
джу на горбок і пускаю вір на друге село. Хати
стоять, коло хат видно кукурудзу, але плотів
німа, а на подвір'ях ні пса. Аж ген-ген далеко
кочиться фіра зі снопами. З боку йде чоловік.
Фіра зближається, то й можна чимраз ліпше ба-
чити. Чоловік у коліривій рубасі, з бородою...

— Чи є на другім боці селяни? — питаємо
свого ангела-хоронителя.

— Є, але не тутешні. Українців виселили
пятьдесят кілометрів углиб. Тут самі москалі.
Над самим берегом, там де Збруч вливається
до Дністра — альтака. Ціла розмальована в
червої та зелені паси.

— Чому червої і зелені?

— Червоний колір, це їх державний, а зеле-
ний границя. Альтака нічого собі, аж... без
тих „згидливих“ красок.

Біля альтаки дошка до купання.

— Чи можна купатися в Збручі? — питаю
старшого десятника.

— Можна, але треба вважати на границю.
Можна літати купаю.

— Від кого? Адже над берегом ні хвоста?!

— Болшевицька сторожа в ямах сидить.
Боги повад бері не ходять. Але спробуйте збли-
затися до їхнього берега — з місяця стріляють.

ТРИ ЦАРСТВА — ОДИН НАРІД.

Мистаційно котить свої води Дністер, спо-
дівшись вливатися до нього Збруч. Здається, по-

дібний образ як при уйстію Стрипи, чи Серету.
Але яка страшна різниця! Тут обіймає три дер-
жави, близько-близенько, тільки рукою сягну-
ти. Три держави, три різні законодавства, армії
і валюти, а... один нарід!

Вечоріє. Сонце позолотило румунський бж
Дністра і стадо білих овець, що пасуться на
пригоробі.

— Іване-е-е! А жени вже віви-і-і!
Голос ластівкою переплигує на наш бж.

Коло нас, на польським боці хлопець косить
траву, а дівчина кукурудзу ломить.

— Гануно! Я вже йду.

— Йди Михайле, я зараз приходжу.

На болшевицьким боці ще тому кілька, мо-
же й два-три роки теж лунала така сама мова.

Десь Іван кликав Михайла, або Ганунія Василя.

Нині там Гріші та Авраами, Женічки чи
Естерки. Але п'ятдесят кілометрів далі...

Кавказ, Сян, Припять, Чорне Море, а ще й
Тиса і Ужгород і Мукачів... Що з того! Станьте,
дорогі Родимці, на березі Збруча при його уйсті,
або на горі в Карпатах на Столі, а багато думок
обсяде вашу голову, думок повчальних, але й
прижрих та болючих...

Звечоріло... Треба було вертатися назад.

По дорозі до станиці К.О.П.-у розпитую опі-
куна про відносини на пограниччі.

— Думаю, тяжко тут людям?

— Чому? Вони мають повну свободу рухів!

Але тільки до дев'ятої вечором

— А як є (забавя, веселля)?

— Ну, то мусять або кінчити, або сидіти там
до рана.

— А як з надграничною полюсою?

— Мусять мати при собі дозвілні карти.

За Козачівкою на горбі ще один погляд на
якесь болшевицьке село. Тільки з одної хати
курився дим... (Продовження буде).

Радіоприймачі „Е-КО“

- модерна конструкція
- висока селективність
- чистий і милозвучний підбір

поручає відома українська фірма

Е-КО Львів, Сикстуська 29.

Низькі ціни.

дуже кооператива „Українське Народне Мистец-
тво“ і Т-во „Українська Захоронка“ у Львові,
гуртки селян та виведуть на сцені театру Різно-
родностей оригінальні народні танки при звуках
власної оркестри. Увесь цей вечір перейде під
гаслом справжніх народних танків.

А крім цього пересунеться перед нашими о-
чима барвний хорівід обласних груп із Покуття,
Поділля, Волині й Полісся — а все киніть та кин-
гінні у пишних весільних строях, що своїм бага-
цвом і стилем так живо нагадують світлі часи на-
шого минулого!

Розрадується нам очі на вид цих рідких цін-
ностей, добутих із великої скарбниці народної
матеріальної культури і багатого українського
фольклору, а серце живіше у грудях зяється,
піврване скочним ритмом і темпераментом народ-
ного танку.

І може — хто знає — приїде нам охота аж
цьогорічних мясниць увести народний танок на
балеу сально для молодших, або у легкій стилізо-
ваній формі і для старших. Про це, як зачуваємо,
вже думають наші музичні круги у порозумінні з
чоловими українськими танецьниками.

М. П.

Певний виступив із кльобу.

Як повідомляє „Газета Польська“, дотеперіш-
ній голова Української Парламентарної Репре-
зентації Волині, посол Петро Певний, виступив
із цього кльобу.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ НІМЦІВ У СОВІТАХ.

БЕРЛІН, 29. 10. ПАТ. „Національ Цайтунг“
пише про переслідування німців у Світах. Се-
ред тамошніх німців такий голод і нужда, що
загальне число вмілів спало із 2 мільйонів до 900
тисяч.

СТУДЕНТСЬКІ СПРАВИ.

НОВІ СТИПЕНДІЇ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові
розписує конкурс на дві стипендії по 500 зол.
для двох незможних українських студентів ви-
соких шкіл на акад. рік 1936/37. Стипендії уфун-
довують ВП. Ліна й Микола Малицькі зі Шлях-
тинців коло Тернополя.

Прохання треба шати до Гол. Виділу „Про-
світи“ до 15-го листопада 1936 р. До прохань
долучити: а) опис життя; б) свідоцтва аломе-
ніх іспитів у високій школі, в) свідоцтво незмож-
ности, г) посвідку від відповідної студентської
організації.

З ДІЯЛЬНОСТІ ХАРИТАТИВНОЇ СЕКЦІЇ ПРИ Т-ВІ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ КАТОЛІКІВ „ОБНОВА“.

Після розвизання Товариства Прихильників
Освіти українське студентство назавгал не має
ніякої допомоги матеріальної. Це важке поло-
ження українського студентства спонукало Т-во
„Обнову“, яке має спроможність згідно зі ста-
тутом зайнятися харитативними справами, звер-
нутись до українського громадянства з про-
ханням скласти добровільні місячні відатки
для найбільшого студента. Зібрані гроші відділ
розділював і в цей спосіб дав змогу неодному
бідному студенту заплатити таксу.

За час існування Харитативної Секції, від
листопада 1935 р. до липня 1936 р., зібрано гро-
шей на суму 723.00 зол. З новим академічним роком Ха-
ритативна Секція буде даліше вести допомо-
вую акцію і гарячо прохає Українське Громадя-
нство скласти навіть найменші датки, а варавом
сердечню дякує тим, котрі, розуміючи скрутне
положення бідного студента, радо жертвували
досі свої лепти.

Датки для бідних студентів просимо ласкаво
складати на адресу: Т-во „Обнова“, Львів, Ко-
перника 36.

Тільки освітою, культурою і вихованням здо-
будемо кращу долю. Не жалуймо датків на
скріплення освітніх змагань.

ПЕРВОМІ ВОЖДИ ЗАПОВІДАЮТЬ УПАДОК МАДРИДУ.

ТОЛЕДО, 29. 10. ПАТ. Авас подає, що національні війська взяли до неволі майора Гонсалеса дель Альба, шефа головного штабу і одного з командантів частин оборони Мадриду. Падення. Вони оба заявили, що оборона Мадриду є неможлива. Всі роботи при фортифікаціях припинили. Багато відділів червоної міліції втікло. В Мадриді нема харчів. Червоної усунули майже усіх старшин і заступили їх виборними командантами.

ПРИВЕРНЕННЯ НАЙВИЩОГО ВІЙСЬКОВОГО СУДУ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 29. 10. ПАТ. Сьогодні перед полуднем відбулась урочиста інавгурація відкритого 1. п. м. найвищого воєнного суду Німеччини. Мін. Бломберг виголосив промову, в якій підкреслює значення приверненої найвищої судової інстанції збройних німецьких сил і закликає представників воєнного суду і його заступників генералів Гіца і Кіхлера

НЕДИПЛОМАТИЧНА ПОЛЕМІКА ДИПЛОМАТІВ.

Наради неінтервенційного комітету.

ЛЬОНДОН, 29. 10. ПАТ. Лондонська преса стверджує незвичайно низький рівень політичних висловів, що їх уживають під час нарад льондонського комітету неінтервенції. Преса відмічає, що таких гострих і нагальних нападів не чули ще досі на нізкій міжнародній конференції нинішніх часів. В такій полеміці визначаються представники СССР і Португалії.

ЧО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Італійський маршал Бадоліо видав книжку п. н. „Етіопська війна“; Мусоліні написав до неї вступ.

Югословянський прем'єр Стоядінович говорив у Анкарі з прем'єром і міністром закорд. справ та був на двогодинній аудієнції у президента.

У Франції вернулося до праці 300 робітників текстильної фабрики, яку було обсадило 30 робітників.

Бритійський уряд приготував виказ фактів порушення договору неінтервенції більшовиками.

Українські пристані Одеса і Миколаїв так сильно переповнені транспортом до Іспанії, що пасажирські кораблі ледви до них дістаються.

НОВИНКИ.

— Василь Гресак веде далі свою кравецьку роботу при вул. Сикстуській ч. 23, у подвір'ю. Ш. сходи. I. поверх. 2618 18-20

— Футра жіночі і чоловічі та різного роду футрянні шкірки поручає по найнижчих цінах Фабрика футер „Хром“, Львів, вул. Руська 20, тел. 271-83. 2719 21-2

— Каса Союзнного Базару повідомляє П. Т. Публіку, що замовлені на „Наталку Полтавку“ білети мають бути викуплені до понеділка 2. XI ц. р. (включно), бо в протилежному разі будуть продані.

— В Українському Лікарському Товаристві чергові сходи членів у п'ятницю 30. жовтня ц. р., що на них з'являються будуть д-ри Т. Е. Бурчинський і Ярема Малис.

— Ширші сходи Кружка Р. Ш. ім. Ганни Барвінок відбудуться 31. X. в год. 6-й увечір в домі при вул. Мохнацького 12. На денному порядку „Спогади з листопадових днів“ п. інспектора Петра Будза. — Старшина Кружка.

— Відкриття постійного відділу історично-воєнних пам'яток у Музею НТШ відбудеться у неділю 1. XI. в год. 12. вполудне.

— В Українськiм Науковiм Інститутi в Берліні відбудуться в зимовому семестрі цього академічного року такі лекції в німецькій мові: доц. д-р Б. Кручинський: Україна в її взаєминах з Польщею від початку 18-го століття аж до сучасних днів 1 година тижнево. Доц. інж. Р. Димінський: Сільське господарство України — 1 год. тижнево. Проф. д-р Зенон Кузеля: Українська колонізація на півдні і сході — 1 година тижнево. Проф. д-р Іван Мірчук: Пануючі духові течії в сучасній Україні — 1 година тижнево.

— В інтересі публічної безпеки та з уваги на великий рух публіки, яка буде з'являтися в днях 1. і 2. листопада ц. р. гроби на Личаківському цвинтарі, городське староство розпорядилося, що піший рух має відбуватися на вул. Пекарський і вул. Петра правою стороною в напрямі цвинтаря. Коловий рух дозволений тільки вул. Кохановсько-го і св. Петра.

— Нова українська протестантська станція у Станиславщині. В селі Ганусівцях біля Станиславова посвятили 4. ц. м. українську євангелістську церкву, яку збудовано головню коштом протестантів зі Швеції. Церква мурована з каменя і побудована на узгір'ю в дуже гарному положенні. Нову церкву посвятив пастор д-р Цеклер зі Станиславова в присутності представника світового лютеранізму д-ра Вернера й ін.

— Львів і зимова допомога безробітним. В цій державі йде акція допомоги безробітним. Перед кількома днями організувався воевідський комітет, опісля покликано до життя міський громадянський комітет. В салі міської ради у Львові відбулося зібрання, в якому взяли участь представники влади, установ, духовенства та широкі кола львівського громадянства. Збори відкрив президент д-р Островський, зазначуючи, що проблема зайняття соток тисяч рук безробітних і голодних справа дуже далекосягла і занадто складна, щоб можна було її розв'язати в одному чи двох роках. Проблема безробіття це зв'язанка причин і наслідків, глибоко зв'язаних зі всіма ділянками життя, а поладнання його вимагає часу і терпеливості. Після промови през. Островського виявилася широка дискусія. Вкінці вибрано почесний комітет, до якого увійшов м. ін. митрополит Шептицький, а до виконного з українців сен. Децикевич, дир. Заячківський, о. кан. Лопатинський, дир. В. Сінгалевич, ред. Чарнецький і вид. Тиктор.

— Нові людські доми. В Нижбірку Старім пов. Копичинці відбулося посвячення людського дому, що має стати осередком усіх місцевих польських організацій. Крім того кінчатся будови людських домів у кількох інших селах, м. ін. у Постолювці.

— В Підгаєччині будують великий людський дім у Золотниках. Буде це один з найбільших цього роду домів на Поділлі. Посвячення відбудеться з весною.

— Санітарний стан тернопільського воевідства. В Золочеві відбувся зїзд лікарів з тернопільського воевідства при участі представників влади та санітарних організацій. На зїзді обговорено санітарний стан і справи суспільної опіки в тернопільському воевідстві, зокрема акцію опіки над матір'ю й дитиною і поборювання заразливих недуг, при чому стверджено, що на терені воевідства знаходиться 35 порадень проти трахоми, 31 протитуберкульозних, 9 венеричних і 18 опіки над дитиною. Широко обговорювано справу народних купалень. В цій ділянці винісено і віддано до вжитку 4 купальні заведення, 12 знаходяться в будові, а 35 проектується. Також санітарний стан значно поправився. Відчити виголосили д-р Шульц, проф. Гонсьоровський, д-р Сроковська-Рудольова і д-р Зелінський. Учасники оглянули деякі санітарні улаштування й установи в Золочеві та відбули прогулку до Підгорець і Білого Кам'яна.

— Розвиток хову овець. Львівська рільнична палата присвячує в останніх часах багато уваги піднесенню вівчарства. Коли в 1902. р. було на терені воевідств станиславського, львівського і тернопільського 267.262 овець, то в 1935. р. цей стан побільшився на 61.141 до цифри 328.403 штук. Процентова скількість овець зросла у воевідстві львівському на 40 прц., станиславському на 20 прц. а в тернопільському на 10.5 прц. Хліборобські організації звернули увагу не тільки на побільшення числа овець, але теж на оплатність хову. Осінь є головною порою подажі цих звірят, а розміри подажі залежать від зимових запасів паші. В часі браку паші вівці продають навіть за ціну, яку нормально дістається за саму шкіру. Щоб устаткувати торговельний ринок, слід знайти постійного й певного відборця а таким показалося військо. В сезоні військо консумує коло 100.000 кг. баранини. Доставка баранини для війська займаються також рільничі кооперативи.

— Львівська хроніка. Із третього поверху при вул. Собінського ч. 12. кинулася 25-літня Емілія Бель, служниця Крігсгаберів, власників реальності при вул. Глибокій, перевезена до шпиталю, померла. Причина самогубства була та, що її підозрівали в крадіжці. — Жінкою, що згинула на залізничному шляху біля Кульпаркова, показалася двадцятикількалітня Марія Гранатівна, б. доглядка хорих у кульпарківському шпиталю, в останніх часах без заняття. — В міській різні викрито чеківі зловживання, наслідком чого потягнуто одного урядовця до відповідальності.

— Засудили б. поліція за вбивство. Окружний суд у Перемишлі засудив на 3 роки в'язниці емер. постерункового поліції Казимира Машталера за те, що в травні ц. р. стрілив двічі до свого тестя Івана Рабія в часі родинної суперечки, наслідком чого він умер. Сталось це в Медичній пов. Перемишль в само полудне на публічний дорозі на очах багатьох свідків.

— Краєва хроніка. В Острові тернопільського повіту селянин Ілько Ярмущ виорав на своїм полі

кістяки двох німецьких воїнів із часів світової війни. — До крамничої кооперативи „Зоря“ у Шмигкові сокальського повіту вкрали 300 зод. Стара зодія й вкрали товари вартості 300 зод. Стара пам'яті. — В Черемоші біля Розтоки пов. Коломиї переїздив фірою крізь ріку. — В Буквині пов. Товмач 33-літня Катерина Логана наслідком нового розстрою скочила до 8-метрової криниці і втопилася. — В Коломиї пропав без сліду 17-літній учень вселюдної школи, Казимир Савицький якого скаржала мати за те, що занедбався в школі.

— Пожежа. В Тисменичці пов. Станиславський вибухла пожежа в загороді Михайла Ванчуса, знищила всі будинки разом із землеплодами і вогні згинули кіні, три корови і чотири барани.

— Протигидієвські виступи. У Воружині біля Тлустого вибух хтось уночі а 22. на 23. збив хтось вікна тим селянам, що доставляли молоко до жидівської молочарні Мендеса Фришмана. — На Мозеса Маргулеса, який вертався до Битькова до Надвірної з коштом обаранків, пало кількох мужчик, побили його качухи, „треба жидів бити“ і забрали 20 зод. Коли Маргулес почав кричати, напасники кидали на кіш і забрали 50 обаранків.

— Чим славний Ряшів? Вісім смертних присудів виконано в Ряшеві від часу незалежності польської держави. Є це найбільша кількість смертних присудів, виконаних в одному місці.

— Підпала власну хату. В Іжницях пов. Сятин вибухла пожежа в домі Параски Сикотки. Вогонь згасили сусіди, а переведене докоженим виказало, що стіни дому були обліті нафтою. Крім того видалося підозрілим, що дім був облічений високо та що перед пожежею власник аннесла з дому всі річі. Й арештували під тиском підпалу, щоб дістати аскураційне відшкодування.

— Викопаний скарб. В селі Красне дубенського повіту Сидір Мисюк, копаючи яму, добув з землі 62 штуки срібних монет з часів Жигмонта III.

— Вугіль на Волині. В часі волотягових робіт у Ковді відкрили у глибині 10 метрів поклади брудного вугля півтора метра завгубки. У права міста веде глибокі верчення, щоб устатити можливість експлуатації вугля. Перевірені проби ствердили, що вугіль надється на тог ливо.

— Ліцитація 354 маєтків. Виленський Земельний Банк виставив на ліцитацію 354 маєтків і фільварків на терені воевідств виленського, міського, волінського і білостоцького. Перший день ліцитації визначено на 3. грудня, другий на 30. грудня ц. р.

— Зловживання в скарбових урядах. Контрольні чинники викрили в скарбових урядах у Ковнічях і Опатові великі грошові зловживання, наслідком чого директор кельської скарбової палати припинив у службі начальників цих урядів, д-ра Камйонку і Салю. Крім того арештовано Лєсіка, начальника екекуційного скарбового уряду в Опатові.

— Льосування шадничих книжечок. В центрі ПКО у Варшаві відбулося 26. ц. м. льосування преміованих шадничих вкладів другої серії. По 1000 зод. дістануть власники таких книжечок: 51011 52395 52798 54279 54924 55038 55039 55421 56771 57988 58858 58910 58962 60398 61085 63108 63974 65226 65977 66265 67877 70373 70938 72236 72873 77153 77100 77976 78863 80684 80885 82082 82653 83680 85635 86120 86913 87882 89349 90354 91138 91749 91965 92224 92907 93548 93682 93914 95136 95284 96804 96952 97649 100094 100364 101617 102350 103338 103722 103842 104009 104570 104601 105330 107459 107627 107627 107895 107926 108978 109520 110153 110749 111199 112775 113224 113387 1113433 113746 115543 116827 117694 118131 118234. Преміовані книжечки другої серії викладовані давніше а не зреалізовані: 54172, 75772, 77595 117792.

— Присуд на комуністичні. Перед судом присяглих у Ряшеві відбулася розправа проти комуністичних діячів Романі Гранас і Малі Корнілі, що були членами місцевого комуністичного комітету. Розправу відновлено після касації попереднього присуду. Обі комуністичні засуджено на 1 літ в'язниці.

— З чеського університету. Вписи на вєсали університет у Празі виказують спадок числа студентів у порівнанні з попереднім роком. Записалося 9.189 студентів, а торік було їх 10.006. Найбільший спадок виказують відділи правничий і лікарський. Зате зросло число студентів на філософському відділі.

Читайте „Діло“!

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Johan Bojer: NOWA ŚWIATYŃIA. Powieść. Przetł. Lao Belmont. Biblioteka Kurjera Porannego. Str. 339, 16^{zł}.
RUCH SŁOWIAŃSKI, miesięcznik poświęcony życiu i kulturze Słowian. S. II. R. I. Nr 1. Lwów 1936. Str. 20. 8^{zł}.

